
**ಭವಂಡಿಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಗ್ಗದಲ್ಲ ಕಳೆದುಹೋಗಲಿದ್ದ
ಬೆರಗು ಮೂಡಿಸುವ ಶಿಕ್ಷಕ**

ಶಂಕರ್, ಕಮಲೇಶ್

ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ, ಕೋಟಿಯಫಲಿ, ಸಿರೋಹಿ ಬ್ಲಾಕ್, ರಾಜಸ್ಥಾನ

ಇದು ತೀರ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅಧ್ಯಾಪನ ವೃತ್ತಿಗೆ ಬಂದ ಉತ್ತಮ ಶಿಕ್ಷಕನೊಬ್ಬನ ಕತೆ. ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಹರೆಯದ, ಜ್ವಲಂತವಾದ ಆಶಯ ಕೂಡ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಂಕರ್, ವಿದ್ಯುತ್ ಮಗ್ಗ ಹಾಗೂ ವಸ್ತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದವರು. ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಪಾಲಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಬ್ಬರು 'ಸೇಟು' ಈ ಯುವಕನನ್ನು ವಸ್ತ್ರ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಮುಂಬೈ ಹೊರ ವಲಯದ ಭಿವಂಡಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು. ಭಿವಂಡಿಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಗ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಈತ ಹಲವು ವರ್ಷ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. ಸ್ವಗ್ರಾಮ ದೇಲ್‌ದರ್‌ಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ, ಇವರ ಬಾಲ್ಯದ ಸ್ನೇಹಿತ ಓಂಪ್ರಕಾಶ್‌ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಓಂಪ್ರಕಾಶ್ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ನೌಕರನಾಗಿದ್ದು ಅಬು ರೋಡ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ನ ಕ್ಲಸ್ಟರ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮನ್ವಯಕಾರನೂ ಆಗಿದ್ದ. ದೇಲ್‌ದರ್‌ನಿಂದ 2 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ ಗ್ರಾಮವಾದ ಕೋಟಿಯಫಲಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬ ಮಾಹಿತಿಯಿದ್ದ ಓಂಪ್ರಕಾಶ್, ಅರೆಕಾಲಿಕ(ಪ್ಯಾರಾ) ಶಿಕ್ಷಕನ ಹುದ್ದೆಗೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕು ಎಂದು

ಗೆಳೆಯನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. “ಅದು ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ತಿರುವು ನೀಡಿದ ಘಟ್ಟ. ನಾನು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಕನಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿ ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೆ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ನನಗೊಂದು ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು; ನಾನು ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ.” ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ಶಂಕರ್. ವಿಶಾಲ ಹೃದಯಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥ ನರ್ಸಾಭ್ಯಾ ಅವರ ಮನೆಯ ಒಂದು ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ 2002ರಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಯಫಲಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಶಂಕರ್ ಒಬ್ಬರೇ ಶಿಕ್ಷಕರು. ಶಂಕರ್ ಶಿಕ್ಷಕ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಮೂವತ್ತರ ಮಧ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದರು. ತಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದೇ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಎಂದು ಅರಿವಾಗಲು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬೇಕಾಗಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ-ಸಾಮರ್ಥ್ಯದೊಂದಿಗೆ ರಂಗಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದರು, ಗ್ರಾಮದ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಲವು ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ದಾಖಲಾದರು. ನರ್ಸಾಭ್ಯಾ ಅವರ ಮನೆ 36 ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ! ಒಂದೇ ವರ್ಷದ ಒಳಗೆ ಪಂಚಾಯಿತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ 2003ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಮೊದಲ ಕೊಠಡಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿತು. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ ಸರ್ಕಾರ ಈ ‘ಹಂಗಾಮಿ/ಪರ್ಯಾಯ’ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸಿತು. ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅನುದಾನ ಬಂತು. 2009ರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಲಾಯಿತು. ಈಗ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೊಠಡಿಗಳು, ಆಟದ ಮೈದಾನ/ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ಬಾಲಕ/ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ತಲಾ ಒಂದು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿವೆ.

ಮೊದಲ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಕರ್ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಬೇವು, ಅರಳಿ, ಪೇರಲ ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು, ಬೆಳೆಸಿದರು. ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲೂ ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಗಿಡಗಳು ಸುಡುವ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗಿ ಸಾಯಬಾರದೆಂದು ನೀರುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಂಕರ್ ಅವರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಗಮನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿದರು. ಇಂದು ಆ ಮರ-ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಕರ್ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಶಾಲೆಯ ಸುತ್ತ ರಕ್ಷಣಾ ಬೇಲಿ ಇರಲೆಂದು ಮುಳ್ಳಿನ ಪೊದೆಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇಂದು ಶಾಲೆಗೆ ಆವರಣಗೋಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಟಿಯಫಲಿ ಜಿಪಿಎಸ್‌ಯಲ್ಲಿ ಈಗ 44 ಮಕ್ಕಳು ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿದಿನ ಅಂದಾಜು ಶೇ.80ರಷ್ಟು ಹಾಜರಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕ ಮಕ್ಕಳು ಕಡು ಬಡ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರು. ಕೋಟಿಯಫಲಿಯ ಇಡೀ ಸಮುದಾಯ ಗಿರಾಸಿಯಾ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಹಿಡುವಳಿ ಇರುವ ಬಡ ಹಾಗೂ ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ರೈತರು. ಇವರ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಆರರಿಂದ ಏಳು ಮಕ್ಕಳು ಇರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತೀರ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪೆನ್ಸಿಲ್, ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೂಡ ಕೊಳ್ಳಲಾಗದದು ಸ್ಥಿತಿ. ಸಮುದಾಯದ ಕೆಲ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯಿಗಳು ರಾಜಸ್ಥಾನದ ಅಬು ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಸುಮಾರು 50 ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಗುಜರಾತ್‌ನ ಪಾಲನ್‌ಪುರದಿಂದ ಸಗಟು ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ

ಹಂಚುತ್ತಾರೆ. ಈ ಉಪಕಾರಿಗಳು ಅಥವಾ 'ಭಾಮಾಶಾ'ಗಳು (ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪರೋಪಕಾರಿಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಮಾನ್ಯಮಾಡಿರುವ ಹೆಸರು) ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಾರಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವೆಟರ್ ಹಂಚಿದ್ದಾರೆ. ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಶಂಕರ್ ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ; ಅವರೂ ಈ ಶಿಕ್ಷಕನ ಕೋರಿಕೆಗೆ ಕೂಡಲೇ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಸಂತಸದಿಂದ ಬರುವುದನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ: ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು, ಎಲ್ಲರೊಡನೆ ಒಡನಾಡುವುದನ್ನು ಚುರುಕಿನ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನೂ ಅವರು ಗಮನಿಸಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇದು ಶಾಲೆಯ ಮೇಲೆ ಸಮುದಾಯ ಇರಿಸಿರುವ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಪ್ರತಿಫಲ. ಭಾಮಾಶಾಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಾವೇ ತಂದು ವಿತರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರೂ ದಕ್ಷರೂ ಆಗಿರುವ ಶಂಕರ್ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಳೆದ 15 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಉತ್ತಮ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಾಗಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಕಷ್ಟು ಯುವಜನರು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ದಾಖಲೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಶಂಕರ್, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಐದನೇ ತರಗತಿ ಮುಗಿಸಿದವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಭರವಸೆ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಶೇ.60ಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಯುವಜನರು ಸ್ಥಳೀಯ ಐಟಿಐನಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಬಿಎ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕೋಟಿಯ ಫಲಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿಸಿದ ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ವಸತಿ ಶಾಲೆಗೋ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮಕ್ಕಳ ಶಾಲೆಗೋ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೆಲಸದ ಜತೆಗೆ, ಶಾಲೆಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹಾಜರಾಗದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಶಾಲೆಗೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಶಂಕರ್ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುತ್ತಿರುವವರನ್ನೂ ಶಾಲೆಗೆ ಎಳೆದು ತರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಶಂಕರ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶವಾದಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಕಮಲೇಶ್ 2012ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ನೇಮಕಗೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಕಮಲೇಶ್ ಕೇವಲ ಎನ್ನುವ ಗ್ರಾಮದವರಾಗಿದ್ದು, ಈ ಗ್ರಾಮವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಐದು ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು ನೂರು ಮಂದಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿದ್ದಾರೆ. 27 ವರ್ಷದ ಕಮಲೇಶ್‌ಗೆ ಶಂಕರ್ ಅವರು ಪಿತೃ ಸಮಾನರು. ಶಂಕರ್ ಅವರ ಸರಳತೆ, ಬದ್ಧತೆ ಹಾಗೂ ಭಾವುಕತೆ ಕಮಲೇಶ್‌ಗೆ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು. ಕಮಲೇಶ್ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದ ಮೊದಲ ದಿನವೇ ಶಂಕರ್‌ಗೆ ಇಷ್ಟವಾದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ತಂಡವಾಗಿ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ, ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹಾಗೂ ಕೆಲಸ - ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಮಲೇಶ್ ಗಣಿತ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿಸಿದರೆ ಶಂಕರ್ ಹಿಂದಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ಥಳ ಅವರ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಕ್ಷಮತೆಗೆ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಲು, ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಣೆ ಹಿಡಿಯಲು, ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದ ಕಲಿಯಲು ಬೆಳಗಿನ ಸಭೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಬ್ಬರೂ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಹೇಳಿದರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಮಗ್ಗಿ ಹೇಳುವುದು, ಎಣಿಸುವುದು, ಶಿಶುಗೀತೆ, ಕವನ ಮತ್ತು ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು ಸೇರಿದಂತೆ ನಾನಾ ಮೌಖಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಕಂಡುಬಂತು. ಬಹಳಷ್ಟು ಗುಂಪು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಇದ್ದವು. ಎಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. “ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆಯ ವಾತಾವರಣವಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಬೆಳಗಿನ ಸಭೆ ಕಲಿಕೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಳವಾಗಲಿದೆ. ಹಿಂದಿ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ. ಅವರು ಹಿಂದಿ ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಇಲ್ಲೇ ಕಲಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ, ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಹಾಗೂ ಬರೆಯಲು ಕಲಿಯುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಲಿದೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕಮಲೇಶ್. ಕೋಟಿಯುಫಲಿ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಆಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿದ್ದು, ಐದನೇ ತರಗತಿ ಮಕ್ಕಳು ಕುಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಂತಿಮ ಸುತ್ತ ತಲಪಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರು ಎಂದು ಶಂಕರ್ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. “ಓಂದು ಪೆನ್ಸಿಲ್ ಅಥವಾ ನಾಣ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ, ಮಕ್ಕಳು ಅದನ್ನು ನನಗೆ ಇಲ್ಲವೇ ಕಮಲೇಶ್‌ಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ವಿನಯಶೀಲರೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

ಶಂಕರ್ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇವಿಎಸ್‌ನ ಅಧ್ಯಾಯವೊಂದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ತರಗತಿಯ ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಕುಳಿತು ಗಮನಿಸಿದೆವು. ನೀರಿನ ಗುಣವನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಮುಂದೆ ಹಲವು ನೀರಿನ ಲೋಟಗಳು ಇದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಪಾಠವೆಂಬುದು ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮೇಷ್ಟ್ರು-ಮಕ್ಕಳ ಸಂವಾದರೂಪದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಚಮಚದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, “ಇದು ಕರಗುವುದೇ?” ಎಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ನೀರಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದರು. ಬಳಿಕ ಉಪ್ಪು ಹಾಗೂ ಅನಂತರ ಕೆಲವು ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ನೀರು ತನಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ವಸ್ತುವಿನ ಗುಣಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಯಾವುದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಯಾವುದು ಮುಳುಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಎಣ್ಣೆ ಹೇಗೆ ಹರಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ರಸ್ತೆಯ ನೀರಿನ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಲ್ಲಿದ ತ್ರೈಲದಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಟ್ಟನೆ ಮಗುವೊಂದು ಕೇಳಿತು. ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಹಾಗೂ ಐದನೇ ತರಗತಿ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದ ಮಿಶ್ರ ಗುಂಪು ಅದಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಶಂಕರ್ ಅದನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ತರಗತಿಯ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವಾದ ಮಂಡಿಸಲು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಇತ್ತು. ಮಕ್ಕಳ ಮುಕ್ತ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ನೀರಿನ ಕುರಿತು ಅನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕರಿಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಶಿಕ್ಷಕ ಅನುಮತಿ ನೀಡಿರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದಾಗ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಬರೆಯುವ ಹಾಗೂ ಓದುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಿಕ್ಷಕ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಯೂಟದ ಸಮಯವಾಯಿತು. ಮಕ್ಕಳು ಬೋಧನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡದ್ದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಕೆಲವು ಉತ್ತಮ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಶಂಕರ್ ಅವರನ್ನು ಮಕ್ಕಳು ಚದರಿಹೋದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ. ಅವರು ಅಳುಕಿಲ್ಲದೆ “ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಐದನೇ ತರಗತಿ ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿಯೂ ಕಲಿಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ” ಎಂದರು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ.

ಆನಂತರ, ತಾವು ಹೇಗೆ ಮಗುವೊಂದರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಲಿಕೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಶಂಕರ್ ಹಾಗೂ ಕಮಲೇಶ್ ನಮಗೆ ತೋರಿಸಿದರು. “ನಮಗೆ ನಿರಂತರ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ (ಸಿಸಿಇ) ಬಹಳ ಸುಲಭದ ಕೆಲಸ. ಯಾವುದೇ ಸಮಸ್ಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರತಿ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಗುವಿನ ಕಲಿಕೆಯ ಮಟ್ಟವೇನು ಎನ್ನುವುದು ಹಾಗೂ ಯಾವ ಮಗು ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ.” ಎಂದು ಕಮಲೇಶ್ ವಿವರಿಸಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ನಾವು ಶ್ಲಾಘನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದಾಗ ಕಮಲೇಶರು ‘ಇವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಂಕರ್ ಅವರ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದುದು’ ಎಂದರು. “ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಅವರ ನೆರವು ಅಪರಿಮಿತವಾದುದು. ಸ್ವಭಾವತಃ ವಿಚಾರಶೀಲ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ತಾವೇ ಮುಂದಾಗಿ ಬಂದು ಹೊರೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.”

ಇಬ್ಬರೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕಲಿಕೆಗೂ ಸ್ವಯಂ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನಕ್ಕೂ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶಂಕರ್ ‘ವಿಟಿಎಫ್’ಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹೋಗುವುದಲ್ಲದೆ ಆ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳು ಅವರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ. ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, “ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಚರ್ಚೆ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮೂರು ಸಭೆಗಳ ಪೈಕಿ ಎರಡರಲ್ಲಿ ನಾವು ಭಾಗಾಕಾರ ಮತ್ತು ಭೂಗೋಳದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನವಾದ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದೆವು. ಈ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಪರ್ಯಾಯ ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ನೆರವಾಗಲಿವೆ.”

2002ರಲ್ಲಿ ಅರೆಕಾಲಿಕ ಶಿಕ್ಷಕ ಎಂದು ನೇಮಕಗೊಂಡ ಈ ವಸ್ತ್ರ ವಿನ್ಯಾಸಕಾರ, ಈಗ ಬಹುದೂರ ಸಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. 2008ರಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷಕ (ಪ್ರಬೋಧಕ)ರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಅವರು ಈಗ ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರು. ಈ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಅಬು ರೋಡ್‌ನ ಡಯೆಟ್ (ಡಿಬಿಇಟಿ) ನಿಂದ ಎಸ್‌ಟಿಸಿ ಹಾಗೂ ಬಿಎಸ್‌ಟಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಕ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ವಿಟಿಎಫ್ ಸ್ವಯಂ ಸಂಘಟಿತ ಉಪಕ್ರಮವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವೂ ಪ್ರಸ್ತುತವೂ ಆದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಆಸಕ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅಬು ರೋಡ್ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಟಿಎಫ್ ಅನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುವ ಹಾಗೂ ಮುನ್ನಡೆಸುವ ಮುಂದಾಳಿನದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು

ಹೊತ್ತುಕೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಶಂಕರ್ ಒಬ್ಬರು. ಕಮಲೇಶ್ ಕೇವರ್ಲಿಯ ಎಲ್‌ಆರ್‌ಸಿಗೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವರ್ಲಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಶಿಕ್ಷಕರು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಕಮಲೇಶ್‌ಗೆ ತುಂಬಾ ಆಸಕ್ತಿಯಿದೆ. “ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಕಮಲೇಶ್ ನಗುತ್ತಲೇ ಹೇಳಿದರು. ಮೂವರು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವಳು ಎಂಸಿಎ, ಮಧ್ಯದವಳು 12ನೆಯ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯವ ಎಂಟನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಟಿಯಫಲಿ ಬಲು ಶಾಂತವಾದ ಊರು. ಇದು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆಯಿಂದ ನೆಲೆಸಿರುವ ಶಾಂತಿ. ಆವೇಗವಿಲ್ಲದ ಲಯಬದ್ಧತೆ ಈ ಸ್ಥಳದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಲಕ್ಷಣ. ಬಿಸಿಯೂಟದ ಜತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಣ್ಣು ಕೂಡಾ ನೀಡಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ನಾವು ಶಂಕರ್ ಅವರನ್ನು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿದೆವು. ನಮ್ಮನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಮುಂಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಬಂದ ಅವರು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಗುರುವಾರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದು ಹಣ್ಣು ನೀಡುತ್ತಿದೆ, ಆದರೆ ತಾವು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘಟನೆಯವರನ್ನು ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ಇದು ಕೋಟಿಯಫಲಿಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ಸದ್ಭಾವನೆಯ ಒಸರು.